

॥ लक्ष्मणोपदेशः ॥

श्री-लक्ष्मण उवाच

शोकेन महताऽऽविष्टं सौमित्रिरिदमब्रवीत्।
यं शोचसि त्वं दुःखेन कोऽयं तव विभीषण ॥ १० ॥

त्वं वास्य कतमः सृष्टेः पुरेदानीमतः परम्।
यद्वत्तोयौघपतिताः सिकता यान्ति तद्वशाः ॥ ११ ॥

संयुज्यन्ते वियुज्यन्ते तथा कालेन देहिनः।
यथा धानासु वै धाना भवन्ति न भवन्ति च ॥ १२ ॥

एवं भूतेषु भूतानि प्रेरितानीशमायया।
त्वं चेमे वयमन्ये च तुल्याः कालवशोद्भवाः ॥ १३ ॥

जन्ममृत्यू यदा यस्मात्तदा तस्माद्भविष्यतः।
ईश्वरः सर्वभूतानि भूतैः सृजति हन्त्यजः ॥ १४ ॥

आत्मसृष्टैरस्वतन्त्रैर्निरपेक्षोऽपि बालवत्।
देहेन देहिनो जीवा देहादेहोऽभिजायते ॥ १५ ॥

बीजादेव यथा बीजं देहान्य इव शाश्वतः।
देहिदेहविभागोऽयमविवेककृतः पुरा ॥ १६ ॥

नानात्वं जन्म नाशश्च क्षयो वृद्धिः क्रियाफलम्।
द्रष्टुरभान्त्यतद्धर्मा यथाग्नेर्दारुविक्रियाः ॥ १७ ॥

त इमे देहसंयोगादात्मना भान्त्यसद्गहात्।
यथा यथा तथा चान्यद्घायतोऽसत्सदाग्रहात् ॥ १८ ॥

प्रसुप्तस्यानहम्भावात्तदा भाति न संसृतिः।
जीवतोऽपि तथा तद्वद्विमुक्तस्यानहङ्कृतेः ॥ १९ ॥

तस्मान्मायामनोधर्मं जह्यहम्ममताभ्रमम्।
रामभद्रे भगवति मनो धेह्यात्मनीश्वरे ॥ २० ॥

सर्वभूतात्मनि परे मायामानुषरूपिणि।
बाह्येन्द्रियार्थसम्बन्धात्त्याजयित्वा मनः शनैः ॥ २१ ॥

तत्र दोषान् दर्शयित्वा रामानन्दे नियोजय।
देहबुद्ध्या भवेद्भाता पिता माता सुहृत्प्रियः ॥ २२ ॥

विलक्षणं यदा देहाज्जानात्यात्मानमात्मना।
तदा कः कस्य वा बन्धुभ्राता माता पिता सुहृत् ॥ २३ ॥

मिथ्याज्ञानवशाज्जाता दारागारादयः सदा।
शब्दादयश्च विषया विविधाश्चैव सम्पदः ॥ २४ ॥

बलं कोशो भृत्यवर्गो राज्यं भूमिः सुतादयः।
अज्ञानजत्वात्सर्वे ते क्षणसङ्गमभङ्गुराः ॥ २५ ॥

अथोत्तिष्ठ हृदा रामं भावयन् भक्तिभावितम्।
अनुवर्तस्व राज्यादि भुञ्जन् प्रारब्धमन्वहम् ॥ २६ ॥

भूतं भविष्यदभजन् वर्तमानमथाचरन्।
विहरस्व यथान्यायं भवदोषैर्न लिप्यसे ॥ २७ ॥

॥ इति श्रीमदध्यात्मरामायणे उमामहेश्वरसंवादे युद्धकाण्डे द्वादशे सर्गे लक्ष्मणोपदेशः सम्पूर्णः

This stotra can be accessed in multiple scripts at:
<http://stotrasamhita.net/wiki/Lakshmanopadesha>.

📄 generated on **November 15, 2025**

Downloaded from 🌐 <http://stotrasamhita.github.io> | 📖 StotraSamhita | Credits